Bladluis

Nieuwsbrief van de KNNV Alkmaar - Den Helder

dertiende jaargang, nummer 1, oktober 2026

Veel te ontdekken!

De vogeltrek heeft veel notenkrakers onze kant op gebracht. Door het hele land zijn ze te zien, al is de omgeving Alkmaar - Den Helder nog wat onderbedeeld. De eerste storm van deze herfst zorgde voor zeesterren en nog levende otterschelpen en zwaardschedes op het strand. Ook spoelde er een griend aan bij Egmond. In de Schoorlse Duinen is een nieuwe paddenstoelensoort voor Nederland te vinden. Voor wie veel op stap gaat, is er veel zien. Ga ook eens mee met een excursie en ontdek de rijkdom van natuur. De komende tijd zijn er weer mossenexcursies, paddenstoelenexcursies, de Strandwerkgroep gaat op stap, evenals de Dinsdag- en Woensdaggroep. Verder komen er weer een paar interessante lezingen aan. Het is kortom weer een prachtige herfst!

Wild Amsterdam te leen

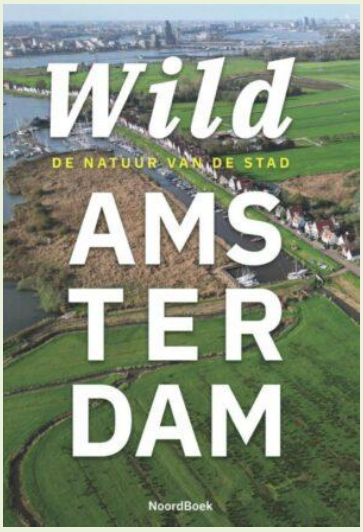

Van een enthousiast lid kregen we het boek Wild Amsterdam. Wie wil kan het lezenswaardige boek lenen. De wilde stad is een meeslepend boek over de schoonheid, dynamiek en rijkdom aan planten en dieren in de stedelijke omgeving. Het laat Amsterdam (van Schiphol tot IJburg) zien als bomenparadijs, vogelbolwerk en korstmossenhoofdstad. De lezer wordt meegenomen naar plaatsen vol paddenstoelen, naar libellen, groene nieuwkomers, nachtvlinders en braakballen. Vragen over schreeuwende parkieten beantwoorden de auteurs met kennis en humor en ze lopen in het Amsterdamse Bos niet weg voor echte slangen. Al deze soorten vinden hun plek in bijzondere biotopen: bergwanden van glas en beton, industriële savannes, kilometers rioolbuizen, grachten als rivieren.

Aan dit boek werkten meer dan twintig topauteurs mee (waaronder diverse KNNV-ers), erkende specialisten op het gebied van stadsnatuur, waaronder Remco Daalder, Ton Denters, Hans Kaljee, Jip Louwe Kooijmans, Martin Melchers, Menno Schilthuizen, Matthijs Schouten, Geert Timmermans en Johan van Zoest.

Wie het boek wil lenen, kan een berichtje sturen naar Pieter Korstanje, vbs@regioalkmaar.knnv.nl

Ruim 2000 artikelen Natura online

In de 125 jaar waarin de KNNV bestaat zijn er ook heel veel edities van ons ledenblad Natura verschenen. Een groot deel van de daarin verschenen artikelen is gedigitaliseerd en vanaf nu terug te vinden op natuurtijdschriften.nl. Daarmee is deze schat aan informatie voor iedereen toegankelijk.

Lezing over natuurgebieden in Noord-Holland, door Roelf Hovinga

In 2006 “waaide” Roelf Hovinga vanaf de andere kant van het IJsselmeer over en mocht hij als kersverse boswachter aan de slag in bestaande natuurgebieden als de Noordduinen, het Balgzand en het Amstelmeer. In die periode veranderde er landschappelijk veel in Noord-Holland. Zo was in de regio West-Friesland op dat moment een ruilverkaveling in volle gang, waarbij er naast efficiënte landbouw ook meer ruimte kwam voor waterberging, recreatie en natuurontwikkeling. Op verschillende plekken in de Noordkop werd bovendien landbouwgrond omgezet in nieuwe natuur, waaronder inmiddels bekende gebieden als Mariëndal en de Zandpolders.

Maar wat komt erbij kijken om bedreigde planten en dieren te behouden en zich liefst ook uit te laten breiden naar nieuw ingerichte natuurgebieden? Als senior boswachter bij Landschap Noord-Holland is Roelf hier jaarrond druk mee bezig. Tijdens deze lezing neemt Roelf je mee van de vette klei in West-Friesland naar de zandgronden van de Noordduinen. Hij deelt de keuzes waar een natuurbeherende organisatie voor komt te staan en geeft zijn persoonlijke visie op natuurbeheer.

Het belooft een avond te worden vol passie, prachtige beelden en volop stof tot nadenken. Want ook natuurliefhebbers zijn verdeeld over hoe je natuurgebieden in ons land het beste kunt beheren, wat ongetwijfeld een interessante discussie op gang zal brengen.

Locatie: Wijkcentrum Overdie
Adres: van Maerlantstraat 8-10, 1813 BH Alkmaar
Datum: 25 november 2026
Aanvang: 20.00 uur, toegang gratis

Lezing over de natuur van Aldabra, door Philip Friskorn

Nauwelijks iemand weet waar Aldabra ligt en dat is nu juist de reden dat op en rond dit grootste atol van de Indische Oceaan de hoogste bio-diversiteit op aarde te vinden is. Aldabra ligt niet direct op een scheepvaartroute en dat is in het verleden de redding geweest van de reuzenschildpadden en veel andere diersoorten. Aldabra is eveneens zeer ontoegankelijk. Grote delen van de kust bestaan uit messcherp versteend koraal met een heftig deinende Indische Oceaan. De enkele zandstrandjes zijn bereikbaar als je eenmaal over het rif bent, maar direct achter het strand begint een ontoegankelijk gebied met weer messcherp koraal en ondoordringbaar struikgewas.

foto: Philip Friskorn

Bij het zandstrand met palmen denk je aan een paradijs, maar eenmaal aan land gaat dit al snel over in een hel. Om die reden werd voor de titel van deze lezing gekozen. De ring van eilanden die Aldabra vormen omsluiten een lagune met een groot getijdenverschil. In dit getijdengebied groeien veel Mangroven. Alleen op Aldabra komen 13 endemische vogelsoorten voor, zoals de Heilige ibis en de Aldabra ral. Iedereen kent de Dodo, die lang geleden uitstierf door menselijk ingrijpen. Op de eilanden in de Indische Oceaan leefden ooit zes niet vliegende vogelsoorten, waaronder die bekende Dodo. Van de zes niet vliegende vogelsoorten is er maar één overgebleven… de Aldabra ral.

Niet alles wat op Aldabra vliegt zijn vogels, want de vliegende hond is er ook redelijk talrijk. De vliegende hond is een fruiteter. Om een boek te maken voor het WWF vertrokken acht Foto Natura fotografen in 2005 naar deze eenzame en onbewoonde stip in de Indische Oceaan. Wat daar door het Aldabra Expedition Team in beeld werd gebracht komt naar voren in deze lezing over een bizarre expeditie.

Locatie: Bezoekerscentrum de Helderse Vallei
Adres: De Helderse Vallei 9-11
Datum: 28 november
Aanvang: 13.30 uur

Van de KNNV-Uitgeverij: Herdruk Veldgids Zeewieren

Zeewieren zijn overal langs de Nederlandse kust te vinden. 'Veldgids Zeewieren' helpt je om deze zeewieren te determineren. Sinds de eerste uitgave zijn er veel nieuwe soorten in Nederland ontdekt.

Deze tweede uitgave is volledig herzien. Hij bevat ruim vijftien extra soorten en behandelt in totaal meer dan 145 rood-, bruin- en groenwieren die met het blote oog of met een veldloep goed te herkennen zijn.

Veel soortbeschrijvingen zijn herzien en voorzien van bijna 630 deels vernieuwde foto's. Per soort worden kenmerken, verschillen met gelijkende soorten, habitat, seizoenspatroon en verspreiding beschreven.

Dankzij de vele foto's is de gids bruikbaar in het getijdengebied en op het strand. De uitgebreide inleiding geeft bovendien informatie over vindplaatsen, ecologie, exoten, toepassingen en recepten.

- Compleet geactualiseerd en volledig herzien: nieuwe soorten en foto's
- Te gebruiken voor determinatie in het getijdengebied en op het strand
- Uniek: focus op gebruik in het veld, dus zonder microscoop

Een onmisbaar naslagwerk voor natuurliefhebbers, duikers en biologen.

Luna van der Loos is marien bioloog en gespecialiseerd in zeewieren. Ze werkt als onderzoeker bij Naturalis en organiseert workshops en excursies bij Stichting Anemoon.

Mart Karremans inventariseert als actief lid van de KNNV en de Strandwerkgemeenschap (SWG) al meer dan 35 jaar het getijdengebied, de schorren en de platen in Zeeland.

Frank Perk studeerde biologie aan de VU. Met het Strandaanspoelsel Monitoring Project van Stichting anemoon brengt hij aangespoelde wieren in kaart aan de Noordzeekust.

Mick Otten erfde de liefde voor mariene biologie van zijn vader met wie hij sinds jonge jaren op excursie ging. Hij duikt wekelijks, altijd met camera, in Zeeland. Zijn foto's zijn te zien in tijdschriften, boeken en exposities.

Veldgids Zeewieren (Hardcover)
Prijs: € 37,95
ISBN: 9789050119894
Auteur(s): Luna van der Loos, Mart Karremans, Frank Perk
Druk: 2026, druk 3 (compleet herzien)
Pagina's: 336 p.
Formaat: 14,5 x 21,5 cm
Uitvoering: hardcover, full colour
Samenwerking: Stichting Anemoon

Martijn Oud tijdens een paddenstoelenexcursie

Het is weer een fantastisch paddenstoelenseizoen!

Van de KNNV Uitgeverij: **Veldgids Mossen**

Verwacht in januari 2027 - Mossen groeien bijna overal: niet alleen ‘in de natuur’, maar ook in gazons, tussen stoeptegels, op daken. *Veldgids Mossen* helpt je op weg de wereld van mossen te ontdekken. Dankzij de gedetailleerde tekeningen, kleurenfoto’s en treffende beschrijvingen breng je met het blote oog of met een goede loep de 190 meest voorkomende mossen van Nederland en België op naam.

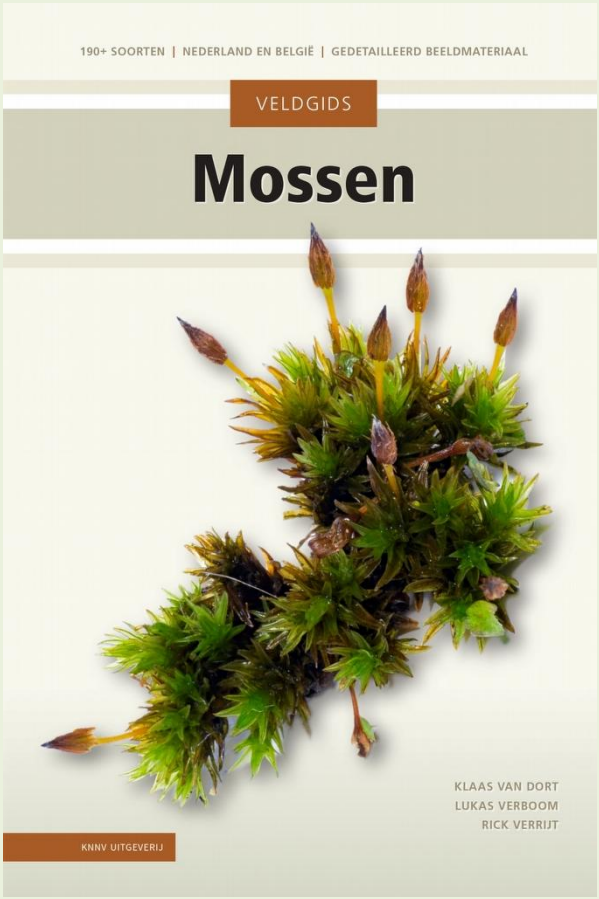

In de uitgebreide inleiding wordt dieper op de mossen ingegaan: waar zit het huikje, wat is het verschil tussen een bebladerd levermos en thalleus levermos en hoe voltrekt zich de levenscyclus van een bladmos? Deze geïllustreerde veldgids is bedoeld voor beginnende mossenliefhebbers, maar vormt ook voor ervaren bryologen, veldmedewerkers en ecologen een waardevolle aanvulling.

- 190 soorten mossen van Nederland en België herkennen op basis van veldkenmerken
- Met detailtekeningen, foto’s en beschrijvingen
- Voor beginnende en gevorderde bryologen

Klaas van Dort werkte jarenlang als bosecoloog bij Alterra (Wageningen) en als natuurreisbegeleider. Hij heeft nu een eigen ecologisch adviesbureau: Forestfun en deelt zijn natuurpassie graag met anderen, onder meer via de BLWG, de vereniging voor onderzoek aan mossen en korstmossen in Nederland.

Rick Verrijt werkt als bryoloog bij de BLWG. Eerder was hij boswachter Ecologie in De Pelen en betrokken bij veenherstelprojecten. Hij combineert praktijkervaring met een passie voor mossen.

Lukas Verboom werkt bij de BLWG. Zijn specialiteit is korstmossen en mossen op bomen. Hij heeft Mariene Biologie in Groningen gestudeerd.

Veldgids Mossen (Hardcover)
Prijs: € 37,95
ISBN: 9789465420066
Auteur(s): Klaas van Dort, Rick Verrijt en Lukas Verboom
Druk: 2027, druk 1
Pagina's: 256 p.
Formaat: 14,5 x 21,5 cm
Uitvoering: hardcover, full colour
Verschijningsjaar: 2027

De enorme variatie aan vormen en kleuren blijft fascinerend.

Nieuw: de *Aeroboletus projectellus*!
In 2023 vond Leonard Minkema een onbekende boleet in de Schoorlse Duinen. Uit onderzoek bleek dat het om een soort ging die nog niet eerder in Nederland was gevonden. Het ging om de *Aeroboletus projectellus*, een paddenstoel die nog geen Nederlandse naam heeft, al wordt hij op iNaturalist al bruinrode boleet genoemd. Dit jaar werd de soort opnieuw teruggevonden. En nu op meerdere plekken in de Schoorlse Duinen. Er is zelfs sprake van een ware explosie. In sommige bosvakken zijn meer dan honderd exemplaren te vinden. Ook in buurlanden is de soort in opkomst.

De boleet heeft inderdaad een bruinrode hoed. Het is een stevige soort, met een vrij lange steel. In Schoorl groeit hij met name in de open dennenbossen, met een dikke laag naalden en verder weinig begroeiing. Dit schijnt hetzelfde biotoop te zijn als in Noord-Amerika, waar hij oorspronkelijk vandaan komt.

Spannend hoe de soort zich de komende jaren gaat verspreiden. Is het een blijver, of is hij over een paar jaar weer verdwenen?

In het bericht op Nature Today is meer te lezen over de nieuwe boleet:
https://www.naturetoday.com/intl/nl/nature-reports/message/?msg=31653

Over de duinbollenzweefvlieg en de duinheidedwerg
Bij het kenniscentrum insecten EIS is een interessante publicatie verschenen over de duinbollenzweefvlieg en de duinheidedwerg. Twee zeldzame zweefvliegsoorten die in het duingebied te vinden zijn. De publicatie gaat in op de verspreiding. Verder worden er aanbevelingen voor het beheer gegeven. Verschillende KNNV-ers hebben meegedaan met het onderzoek.

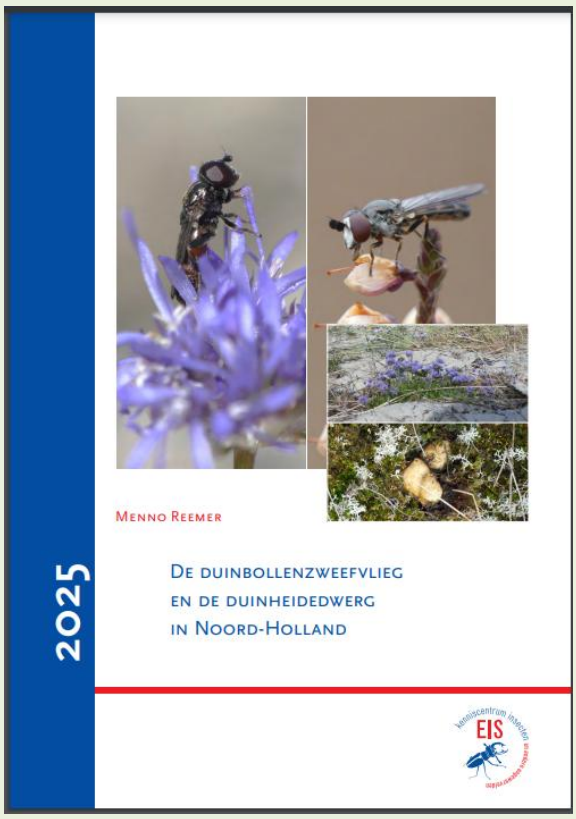

Over de duinbollenzweefvlieg wordt gezegd: “De duinbollenzweefvlieg bleek in 2025 een ruimere verspreiding te hebben in de Schoorlse Duinen dan voorheen bekend. Daarnaast werd de soort voor het eerst gevonden in aangrenzende delen van het Noord-Hollands Duinreservaat en bovendien werd een populatie ontdekt in het Zwanenwater. De vindplaatsen werden gekenmerkt door de aanwezigheid van veel kaal zand en veel zandblauwtje Jasione montana, de voedselplant van de larven. De duinbollenzweefvliegen werden vooral gevonden op noordoostelijke tot zuidelijke hellingen. Op basis van de nu bekende verspreiding en habitat van de duinbollenzweefvlieg in de Noord-Hollandse duinen wordt geconcludeerd dat de populatie niet acuut in gevaar is.”

Dat laatste is ook van toepassing op de duinheidedwerg: “De duinheidedwerg is in 2025 op diverse plekken in de Schoorlse Duinen en aangrenzende delen van het Noord-Hollands Duinreservaat gevonden, op sommige plekken met tientallen exemplaren. Steeds waren de dieren te vinden op en rond bloeiende struikheide in nabijheid van dennenbos. De waardzwam van de larven, okergele vezeltruffel Rhizopogon luteolus, is eveneens op verschillende plekken gevonden. Deze zwammen bleken steeds te groeien in open, lage vegetatie van voornamelijk (korst)mossen, struikheide, buntgras en zandzegge langs bosranden van zwarte dennen, *Pinus nigra*.”

Het rapport is gratis in te zien op de website van EIS:
https://kenniscentruminsecten.nl/wp-content/uploads/2026/03/EIS2025-47_Reemer_2025_Duinzweefvliegen_Noord-Holland.pdf

duinbollenzweefvlieg
Foto: Erwin van Saane

duinheidedwerg op okergele vezeltruffel

Binoculair lenen?
Onze afdeling heeft een binoculair die te leen is. Deze is goed te gebruiken voor bijvoorbeeld het uitpluizen van schelpengruis, het bekijken van mosplantjes, waterbeestjes, enz. Er zit een lampje in dat op van bovenaf op het preparaat schijnt. Met een mobieltje lukt het goed om foto's te maken door het oculair.

Interesse om de binoculair een tijdje te lenen? Mail naar vbs@regioalkmaar.knnv.nl

Kopij Bladluis
Kopij voor de volgende Bladluis kan naar Pieter Korstanje: vbs@regioalkmaar.knnv.nl

